

COĞRAFYA ÖĞRETİMİNİN YEREL YÖNETİMLERDE KULLANIMI

Use of Geography Education in Local Governments

Ali Osman KOCALAR¹

Özet

Bu araştırma, yerel yönetimlerde coğrafya öğretiminin nasıl bir etkiye sahip olduğunu ve coğrafya mezunlarının buradaki statü ve etkilerinin ne derece olduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın çalışma grubunu 2015 yılı içinde görüşmeler sağlanan İstanbul'daki ilçe belediyeleri oluşturmaktadır.

Araştırmada Niçin? Nasıl? Ne şekilde sorularına yanıt arandığı için nitel araştırma, desen olarak fenomenoloji kullanılmıştır. İlçe belediyelerinde coğrafyanın nasıl bir etkiye sahip olduğunu belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Belediyelerin ilgili birimlerindeki kişilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada coğrafya öğretiminin etkisini görmek için farklı kategoriler oluşturulmuştur.

Açık uçlu sorularla bilgi toplanmaya çalışılmış, verilen cevaplar ayrı ayrı değerlendirilerek gönüllülük esasına dayalı olarak 10 farklı ilçe belediyesinin görüşleri dikkate alınmıştır. Alınan bilgilere göre bazı belediyelerde coğrafya mezunlarının çalıştığını ve buna bağlı olarak hizmet ve projelerin yapılmasında coğrafyacıların fikirlerinin dikkate alınabileceği düşünülmektedir. Fakat coğrafya mezunlarının istenildiği kadar yerel yönetimlerde çalışmadığı ve belediyelerde etkin olmadıkları görülmüştür. Bundaki en önemli faktör ise coğrafyacı diye bir kamu meslek tanımının ve kadrosunun olmamasıdır. Kamu hizmetine yapılan atamalar kadrolara göre geldiği için yerel yönetimlerde coğrafya mezunu uzmanlar iş bulamamaktadır. Bunun sonucunda coğrafya öğretimi belediye hizmet ve projelerinde yeteri kadar etki yapamamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, coğrafya öğretimi, yerel yönetim, proje

Abstract

This study is carried out in order to identify the effects of geography education and the status and influence of geography graduates have in local governments. Accordingly, the study group of this study is composed of district municipalities of Istanbul with whom the interviews are held.

The method used in the study is qualitative and the pattern is phenomenology, since the questions needed to be answered are "Why?", "How?" and "In what way?". A half-configured interview form is used in order to assess the effect of geography education in district municipalities. Face to face interviews are held with persons in the relative units of municipalities. In the study, several categories are created to identify the effects of geography education.

Information is attempted to be gathered using open-ended questions, for which the answers are given voluntarily and evaluated independently, and views of 10 different district municipalities are taken into consideration. Using the information, it is appraised that in some municipalities, geography graduates are employed and the views of these geographers can be taken into consideration in the projects that are being carried out. In the meantime, it is appraised that not enough geography graduates are employed in local governments and the ones who are employed are not very effective. The most important factor in this is the lack of a permanent staff and a job description as geographer. Because the appointments are done according to staff in the public service, geography graduates cannot find jobs. As a result, geography education does not have enough effect in the services and projects of municipalities.

Keywords: Geography, geography education, local governments, project

¹ Dr., Marmara Üniversitesi, Coğrafya Eğitimi ABD., ali.kocalar@marmara.edu.tr

GİRİŞ

Merkezi yönetim, esas itibarıyla bakanlıklar ve bağlı kuruluşlardan; yerel yönetimler ise il özel idareleri, belediyeler ve köylerden meydana gelmektedir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, idarenin birbirini tamamlayan iki unsuru olup, kuruluş ve görevleriyle bir bütün teşkil etmektedir (Urhan, 2008). Yerel yönetimler devlet sınırları içerisinde yerleşmiş insan topluluklarının ortak ve yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş yasal kurumlardır (Kapucu, 2003). Yerel yönetimler kendi içlerinde küçük birer devlet gibidir. Toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel ve çevre ile ilgili konularda kararlar alıp bunları uygulamaktadır.

Yerel yönetimler çalışmalarında coğrafi unsur olan fiziki, beşeri ve ekonomik etkenleri dikkate aldıklarında bunun faydasını mutlaka göreceklerdir. Çünkü coğrafya bilimi sayesinde (Demirci, Sekin ve Ünlü, 2002) insanoğlu, yaşadığı çevreyi daha iyi algılamakta ve ondan daha doğru ve en üst düzeyde fayda sağlamak suretiyle daha refah bir hayat sürdürebilmektedir. Coğrafya bilimi insana, yaşadığı çevreyi en ince ayrıntılarına göre tanıması ve ondan en doğru bir şekilde istifade edebilmesi için gerekli kılavuz bilgiyi sunmaktadır. Eğer insanoğlu, yeryüzünün kullanım kılavuzu olan coğrafi bilgiye önem vermez ve bu bilgilere göre yaşamını düzenlemez ise, bundan hem yeryüzünün doğal çevresi, hem de insanın kendisi zarar görmektedir. Nitekim günümüzde karşılaştığımız çevre kirlenmesi, küresel ısınma, ozon tabakasının delinmesi gibi olaylar, doğanın yanlış olarak kullanılması sonucunda son zamanlarda ortaya çıkan problemlerdir.

Doğal çevre ile beşeri faktör olan insanoğlu arasında hep karşılıklı bir ilişki ve birliktelik olmuştur. Doğal çevre elindeki bütün imkânları insanlara sunarken bunun artı ve eksisini düşünerek hareket edip dengeli şekilde kullanmak ise tabii ki insanoğluna düşmektedir. Yerel yönetimler buldukları alandaki coğrafi imkânları mutlaka kullanmak isteyeceklerdir. Fakat planlama yapılacak alanda bulunan beşeri parametreler, sosyolojik yapı, ekonomik durum, kültürel doku gibi veriler, sahanın fiziksel özellikleri ile direkt olarak ilişkilidir. Bir sahanın planlanma çalışmasına başlanmadan önce, belirtilen parametreler dikkate alınarak mekânın tam anlamıyla bilinmesi yani tanınması gerekir. Özellikle şehir planlama uygulamalarında insan-doğal ortam ilişkisinin kurulması, beşeri ve fiziki özellikler arasında köprü oluşturulması, sabit ve değişken parametreler arası etkileşim düzeyinin belirlenmesi gibi çalışmalarda coğrafi bakış açısı son derece önemlidir (Üstündağ, 2012). Her türlü planlama işleminde arazi yüzeyinin doğal ortam (jeolojik, morfolojik, hidrolojik, toprak, iklim ve bitki örtüsü) özelliklerinin bilinmesi kadar, beşeri özelliklerinin de biliniyor olması gerekir (Turoğlu, 2000).

Yerel yönetimi temsil eden belediyelerin çalışma alanları, vatandaşa yönelik hizmetleri, plan ve projeleri, doğal çevre çalışmaları, belediyenin sağladığı istihdamlar ve bu istihdamların bölgenin demografik ve sosyo-ekonomik yapısına etkisi gibi konular belediyenin coğrafyadan ya da coğrafyacıdan faydalanacağı alanlar olarak sayılabilir. Yerel yönetimler (TÇV, 2003) çevre kirliliğine yol açabilecek bütün konularda denetim ve hizmet görevlerini yerine getirmektedirler. Özellikle belediyeler; çöp kirliliği, atık su kirliliği, hava kirliliği, park ve yeşil alanların yapılması ve korunması, görüntü kirliliği, gürültü kirliliği ve diğer kirlilik türlerinde yapacakları denetimlerle bu sorunları çözmeye çalışmaktadırlar.

Yerel yönetimleri en çok ilgilendiren konulardan olarak sınırları içinde meydana gelebilecek doğal bir afetten önce gerekli çalışmaları yapması, önlemleri almasıdır. Deprem bir bölgede neden ve nerelerde meydana geldiğinin ve deprem risk bölgelerinin oluşturulması için jeologlar, jeofizikçiler, coğrafyacılar ve şehir planlamacıları gibi bilim adamlarına ihtiyaç duyulurken, bölgedeki yapıların, enerji, haberleşme ve ulaşım hatlarının güçlendirilmesi için devlet, yerel yönetimler ve çeşitli meslek gruplarının işbirliklerine ihtiyaç vardır (Demirci ve Karakuyu, 2004). Harita okuma özellikleri, mekân farklı bakabilme yetenekleri, parametrelerin dağılım ve yayılışını okuyabilme-yorumlayabilme altyapıları nedeniyle planlama çalışmalarında coğrafyacılar son derece önemli bir görev alabilecek donanıma sahiptir (Üstündağ, 2013). Ayrıca yapılan birçok çalışmada da görüldüğü üzere bölge kalkınması ile ilgili çalışmaların sağlıklı sonuçlanabilmesi için günümüz gelişmiş ülkelerinde, mutlaka coğrafi bilgiye önem verilmekte, coğrafya araç, gereç ve metodlarından en üst düzeyde yararlanılmaktadır. Bu nedenledir ki; bölgesel kalkınma projeleri ile ilgili kaynak sağlayan pek çok uluslararası kuruluş, desteğin sağlanması için, projede disiplinler arası bir bakış açısına sahip araştırmacıların yani coğrafyacıların da bulunmasını şart koşmaktadır (Demirci, Sekin ve Ünlü, 2002).

Türkiye’de her yıl yüzlerce yetişmiş insan mezun olmasına rağmen coğrafyacı kimlikleri ile bir iş bulamamaktadırlar. Çünkü coğrafyacı diye bir meslek gurubu bulunmamaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde resmi meslek sınıflandırmalarında coğrafyacı mesleği de yer almakta ve bu tanımlamaya göre coğrafya mezunların kamu ve özel şirketlerde rahatlıkla coğrafyacı kimlikleri ile işe girebilmektedirler. Fakat şunu da unutmamak gerekiyor ki artık gelişen dünyada hiçbir meslek ismiyle değil, yetenek ve bilgisiyile iş sahibi olabilmektedir.

Yeryüzü şekillerini oluşumu, jeolojik ve kartografik analiz, ulaşım altyapısı, hidroloji-toprak ve botanik bilimine dair çok sayıda bilimsel veriyi eğitimleri sırasında kavrayan coğrafyacılar, aynı zamanda sosyo-kültürel bakış, demografik yapı, kır ve kent sosyolojisi gibi beşeri verilerle de donanmaktadırlar. Sahip oldukları eğitim altyapısı nedeniyle bir arazi parçasını

hem fiziki hem beşeri açıdan inceleme ve analiz etme yeteneğine kavuşan coğrafya uzmanları, bu sayede disiplinler arası köprü görevini yapabilmektedirler (Üstündağ, 2013). Türkiye’de mekânsal teknolojiler alanındaki çalışmaların gittikçe hız kazandığı ve bu teknolojilerin hayatın hemen tüm alanlarında kullanılmaya başlandığı da göz önünde bulundurulduğunda, CBS konusunda farklı bilgi ve beceri düzeyleri ile farklı iş tanımları altında istihdam edilmesi gerekli eleman sayısının yakın gelecekte daha da artacağı öngörülebilecektir. Bu durumda kamu kurumlarında ortaya çıkmış bulunan yetişmiş eleman sıkıntısının aşılmasında, CBS ve mekânla ilgili olarak eğitim ve araştırma faaliyeti yapan diğerleri yanında, coğrafya bölümlerinin de değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Bu yönde atılacak adımlar, yıllardır iş bulma sorunu yaşayan coğrafya bölümü mezunlarının çok çeşitli sektörlerde çalışabilmelerinin önünü açmış olacak ve coğrafyacıların toplumu ilgilendiren tüm konularda aktif olarak görev yapmalarına olanak tanıyacaktır (Demirci ve Kocaman, 2007).

Gelişen dünyada yerel yönetimlerin hizmet alanları çeşitlenmekte ve bütüncül olarak birbirini tamamlamaktadır. Bütün yerel hizmetlerini takip, kontrol ve kayıt altında tutabilmek için modern programlardan ve imkânlardan faydalanmaktadırlar. Bunun için kullanılan en önemli sistem şu an CBS’dir. Kamu hizmeti sunan yerel yönetimler açısından CBS; kentsel gelişme, altyapı hizmetleri, güvenlik, yönetim, finansman, eğitim ve sosyal hizmetler (ulaşım, park ve rekreasyon alanları) gibi önemli uygulama alanlarına sahiptir (Uçar, 1998). Ülkenli (1997) CBS’yi; yerel yönetimlerde yapılan planlama çalışmalarının da ötesinde acil mühendislik müdahaleleri (yol, su, kanalizasyon, telekomünikasyon) ve belediyeçilik hizmetlerinin planlanması, etaplanması, diğer hizmetler ile olan eşgüdümün sağlanması kısaca daha düzenli, kontrollü bir yönetim için önemli bir araçtır demektedir.

Daha geniş anlamıyla CBS; araştırma, planlama ve karar organları için ihtiyaç duyulan bilgilerin coğrafi esaslara göre toplanması, depolanması, sorgulanması, analizi, sunulması ve değişimi için bir araya gelen coğrafi veri tabanı, yazılım, donanım, personel, standartlar ve yöntemler bütünüdür. CBS, sahip olduğu özellikler itibarıyla kentsel ve bölgesel planlama, tarım, orman, peyzaj planlama, jeoloji, savunma, emniyet, turizm, arkeoloji, yerel yönetimler, nüfus, eğitim, çevre, tıp gibi birçok sektörde uygulama alanına sahiptir (Greene, 2001). Coğrafi bilgi sistemi çevre yönetiminde temel araçlardan biri durumuna gelmiştir. Özellikle; doğal kaynak yönetimi (kaynak envanteri, yaban yaşamı değerlendirme) çevre koruma (risk değerlendirme, hava emisyonunu izleme, arazi değerlendirme ve seçimi, çevresel etki çalışmaları, vb.), ekolojik ve jeolojik çalışmalar (toprak analizleri, erozyon değerlendirme, biyotop haritalama çalışmaları, vb.) ile altyapı (altyapı yönetimi, atık yönetimi, planlama, yapılaşma vb.) çalışmalarında uygulamalara rastlamak mümkündür (Nurlu, 2000).

Belediyeler daha çok İmar ve Fen İşleri Müdürlüğünde CBS’den yararlanmaktadırlar. İşte buralarda, yetişmiş coğrafya mezunu olan CBS uzmanlarına ihtiyaç vardır. Bunun sonucunda belediyelerde çalışan coğrafya mezunu bir uzman, şehri bütün olarak değerlendirme imkânı bulacaktır. Bölge ile ilgili gelişmeleri, sorunları ve geleceğe dönük planlamaları geniş bir perspektiften görerek değerlendirme yapılabilir.

Coğrafyacılar aynı zamanda şehir coğrafyası ile ilgili de bilgi sahibi olarak yetiştirilmektedirler. Bundan dolayı coğrafyacıların kentsel dönüşüm çalışmalarına da yapabileceği katkılar bulunmaktadır (Üstündağ, 2013).

ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmanın amacı, coğrafya öğretiminin yerel yönetimlerde nasıl bir etkiye sahip olduğunu tespit etmek için durum çalışması yapmaktır. Elde edilen sonuçları değerlendirip coğrafya öğretiminin ve coğrafyacıların belediye hizmet ve projelerinde etkin ve yararlı olmalarına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Coğrafya mezunlarının iyi bir eğitim aldığı hepimizce malumdur. Fakat bunu pratik anlamda göz önüne dökme yeri olan belediye hizmet ve projelerinde bile coğrafyacıların çok etkisi olamamaktadır. Bunun sebebinin ise Fen-Edebiyat mezunu olan öğrencilerin başka uzmanlaşma daha çok öğretmenliğe yönelmiş olmaları düşünülmektedir.

Coğrafya mezunu olan öğrencilerin bilgi, ilgi ve yeteneklerine göre yerel yönetimlere CBS uzmanı, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Temizlik ve Çevre Müdürlüğü gibi birimlere yönlendirilmeleri yerel yönetimlerde coğrafya bilgisinin kullanılmasında önemli bir yer edecektir. Tüm bu gerekçelerden yola çıkılarak bu çalışmada, bireysel ve toplumsal hayatta, akademik yaşamda, kamu yönetiminde önemli bir yere sahip olan "coğrafya" ve "coğrafya bilgilerinin kullanılması" konusunun yerel yönetimlerdeki hali hazırdaki durumunun belirlenmesi önemlidir düşüncesi oluşmuştur.

YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Çünkü nitel araştırma herhangi bir şekilde istatistiksel işlemler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın verilerin üretildiği araştırma yaklaşımıdır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'daki 10(on) ilçe belediyesi oluşturmaktadır. Bu ilçe belediyeleri amaçlı örnekleme yöntemine göre tespit edilmiştir. Amaçlı örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2011) zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına fırsat tanımaktadır. Maksimum çeşitliliğin sağlanabilmesi için araştırma kapsamında görüşülecek olan ilçe belediyelerinin belirlenmesi sırasında farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Randevu almak için yapılan ön görüşme sırasında araştırmanın soruları paylaşarak belediyelerde kimlerle veya hangi birimlerle görüşülebileceği konuşulmuştur. Mülakat günü 3 belediyede Fen İşleri Müdürü, 2 belediyede bizzat Belediye Başkanı, 5 belediyede ise belediyenin farklı birimlerinde konu ile ilgili bilgi sahibi olduğu söylenen ve randevu alınan memurlar ile görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama ve analizi işlemlerinin geçerliğini sağlamak için elde edilen verilerin kendi içinde tutarlı ve anlamlı olmalarına özen gösterilmiştir. Bu nedenle araştırmanın amacı, veri toplama aracı ve veri analizi arasındaki tutarlık çalışmanın başından sonuna kadar tüm aşamalarda göz önünde bulundurulmuştur.

Araştırmada katılımcılara 8 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı olan görüşme soruları literatür taramasına dayanılarak hazırlanmış, 3 uzman görüşü alınmış ve deneme görüşmelerinde son şeklini almıştır. Görüşme formu kullanılarak yapılan görüşmeler için önceden izin ve randevu alınmıştır. Görüşmelerden önce sorular belediyedeki birimlere sunulmuştur. Belediyelerden bu sorular için en iyi ve doğru bilginin hangi birimden ya da kişilerden alınacağı tespit edilerek ileri bir tarihte randevu alınmıştır. Mülakat günü yaklaşık 40-50 dakika arasında süren görüşmeler yapılmıştır.

BULGULAR

Görüşmeler sonunda elde edilen veriler incelenmiş, sınıflandırılmış ve sonuç olarak 8 sorudan oluşan görüşme formu 4 grupta değerlendirilmiştir. Bu gruplar şöyledir;

1. *Grup:* Belediye birimlerinde coğrafyacı çalışıyor mu? Evet, ise hangi alanda çalışıyor ve ne derece yararlanıyorsunuz? Hayır, ise neden çalıştırmıyorsunuz?
2. *Grup:* Belediye yapılan veya yapılacak olan projelerde coğrafi faktörleri dikkate alıyor mu? Belediye sınırlarındaki coğrafi potansiyelden yararlanılıyor mu?
3. *Grup:* Belediye hizmet ve işlemlerinde Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanıyor musunuz? Bu konuda coğrafyacıları faydalıyor musunuz?
4. *Grup:* Yerel yöneticiler olarak coğrafyacıları beklentileriniz nelerdir?

Çalışmada görüşme yapılan kişilerden alınan yanıtlar doğrudan alıntılarla hiçbir değişiklik yapılmadan sunulmuştur. Elde edilen bulgular, sistematik ve açık bir şekilde betimlenmiş, betimlemeler düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Bu görüşmeler sonunda elde edilen bulgular ise aşağıdaki gibidir:

1. **Grup:** Belediye birimlerinde coğrafyacı çalışıyor mu? Evet, ise hangi alanda çalışıyor ve ne derece yararlanıyorsunuz? Hayır, ise neden çalıştırmıyorsunuz?

Görüşme yapılan 10 ilçe belediyesinden sadece 3 tanesinde coğrafyacının çalıştığını bunlarda da toplamda 4 coğrafya mezununun farklı alanlarda çalıştığını öğrendik. Bunlardan 1 tanesi eğitim merkezlerinde öğretmen olarak (B1: "Coğrafyacı olarak eğitim merkezinde coğrafya öğretmenimiz var"), 1'i bilgi işlem uzmanı, diğeri de CBS uzmanı olarak aynı belediyede 2 coğrafya mezunu (B2: "Coğrafyacı çalışıyor ama coğrafyacı kadrosu ile çalışmıyor. Belediyede iki coğrafyacımız var. Birisi bilgi işlem uzmanı olarak çalışıyor diğeri de CBS uzmanı olarak çalışıyor.") diğeri belediyede de bilgi işlem müdürlüğünde memur olarak çalışmakta olan coğrafya mezunu bulunmaktadır (B3: "Belediyemizde coğrafya bölümünden bir kişi çalışıyor ama coğrafyacı vasfıyla çalışmıyor. Belediyemizde bilgi işlem müdürlüğünde memur sıfatıyla çalışıyor").

7 ilçe belediyesinde ise hiçbir coğrafyacı çalışmamaktadır. Bunun sebebi olarak her belediye farklı farklı gerekçeler sunmuşlardır. Uzmanlık alanı olarak coğrafyacıya ihtiyaç yoktur diyen (B4: "Belediyemizde harita alanında mezun olan

kişiler çalıştırılmaktadır. Harita mühendisleri, harita teknisyenleri vb. çalıştırılmaktadır”), yönetmelik gereği kadroların unvana göre geldiğini ve coğrafyacı diye bir kadronun olmadığını belirten (B5:“Belediyelerde memur ve personel istihdamında yönetmelik gereğince hareket etmek zorundasınız. Bu sebeple her belediye için uygun görülen norm kadro grup cetvelindeki unvan dağılımına göre alım yapılmakta ve bu unvanlar içinde coğrafyacı bulunmamaktadır”), belediyelerde ihtiyaç duyulan alanların daha çok mühendislikler olduğunu ifade eden (B6:“Belediyenin daha çok ihtiyaç duyduğumuz meslek gurupları; harita mühendisleri, şehir ve bölge planlamacıları, CBS uzmanları gibi meslek gruplarından faydalanıyoruz. Coğrafyacılarıdan faydalanmamızın nedeni ise öncelikle olarak coğrafyacı ne iş yapar ya da meslek tanımı nedir? Bununla alakalı bir bilgi yok yani alacağımız coğrafya mezunlarını nerede istihdam edeceğiz ya da CBS alanında deniliyor fakat CBS çok geniş bir alan coğrafyacı bu programın hangi alanında çalışmış ya da veri tabanı hakkında iyi derece de bilgisi var mı bunun gibi nedenlerden dolayı coğrafyacıları ihtiyaç duymuyoruz”), belediye işleri ile coğrafya bölümü mezunlarının gördükleri derslerin uyumsuz olduğunu ve ihtiyaçlarını farklı birimlerden karşıladıklarını (B8:“Coğrafya bölümünde işlenen dersler ile belediyemizdeki aktif iş ve meslek alanındaki programın örtüşmemesidir. Belediyemizde bu tür bir alanda memuriyet olmaması ve ihtiyaçlarımızı harita mühendisliği ve jeoloji mühendislerinden karşılamamız sebebiyle coğrafyacı çalıştırmıyoruz.”), coğrafyacının çalışabileceği özel alanın olmadığını (B7:“Coğrafyacı çalışan almak için özel bir alanımız yok. Belediyemiz gerek harita mühendisleriyle gerek Fen işleri daire başkanlarımızın çalışanlarıyla coğrafyacı açığını doldurabiliyor yani”), coğrafyacının belediyede ne gibi bir iş yapabileceğini tam bilmediğini belirten (B9:“Böyle bir gereklilik henüz yok. Coğrafyacı derken tam olarak ne kastediyorsunuz o da önemli. Örneğin harita için harita eğitimi almış kişileri CBS için de özel şirketlerden gelen personeli alıyoruz.”), coğrafyacının yapabileceği işleri mühendisler ve CBS uzmanları ile yapabildiklerini ifade edenler (B10:“Sözleşmeli ya da devlet memuru olarak açılmış coğrafyacı kadrosu yok. Belediyede coğrafyacı, coğrafya öğretmeni ya da CBS uzmanı olarak çalışmak istesiniz böyle bir kadro yoktur. Ama coğrafyacının yapabileceği işlerle ilgilenen yani yapmaya çalışan harita mühendisleri, şehir planlayıcılar, jeoloji mühendisleri ve inşaat mühendisleri gibi arkadaşlarımız var.”) olmuştur. Bunun en önemli sebebinin ise belediyelerde coğrafyacı diye bir kadronun bulunmamasıdır.

2. Grup: Belediye yapılan veya yapılacak olan projelerde coğrafi faktörleri dikkate alıyor mu? Belediye sınırlarındaki coğrafi potansiyelden yararlanılıyor mu?

Görüşme yapılan 10 ilçe belediyesinde de yapılan, uygulanan veya planlama aşamasında olan bütün hizmet ve projelerinde coğrafi faktörleri dikkate aldıklarını ifade ediyorlar. Burada öne çıkan en önemli sonuç ise belediyelerin coğrafi faktörler derken neyin kastedildiğini tam anlamadıkları görülmüştür. Çünkü coğrafi faktörleri sadece fiziki görünüm olarak gören veya nüfus miktarı olarak anlayan ya da nüfusun sosyo-ekonomik özelliklerini anlatan belediyeler olmuştur. Fakat amaç bütün bunların bilinmesi ve doğru olarak kullanılıp kullanılmadığının sorgulanmasıdır. Zaten çalışmadaki en önemli amaçlardan biri de belediyelerin coğrafi bakışlarının olup olmadığının ve bunu coğrafya mezunu olan kişiler vasıtasıyla yerel yöneticilere aktarılması gerektiğinin vurgulanmasıdır.

Elde edilen görüşmeler sonucunda nüfus özelliklerini, sosyal yardımları ve yerleşmede ön görünümü dikkat eden (B4:“Evet, coğrafi faktörler bütün hizmetlerde dikkate alınmıştır. Yayalaştırma projesi yapılırken nüfus ve nüfus geçişlerine dikkat edilir. Sosyal yardım çalışmalarımızda insan faktörü dikkate alınır. Yaş ortalaması, öğrenim durumu, mesleki durum, sosyoekonomik durum dikkate alınır. Boğaz kıyısında olduğu için boğaza uygun mimari çalışmalar yapılır. Kıyılarda ön görünüm bölgesine uygun imar çalışmaları yapılır. Derelerdeki planlar deprensellik özelliği dikkate alınarak yapılmıştır”), ulaşım ve nüfus şartlarını bilen ve anakaradan ayrı olduklarını dikkati çekmişler (B5:“Elbette ki hizmet amaçlı uygulamaya konulması hedeflenen projelerde coğrafi özellikler göz önünde bulundurulmaktadır. Adalar ilçesi coğrafi konumu itibarıyla 9 adadan oluşmakta, 5 ayrı adada nüfus oluşturmaktadır. Ana kara ve birbirleriyle herhangi bir kara bağlantısı olmayan Adalar’ın tamamına ulaşım ancak deniz yoluyla yapılabilmektedir”), jeolojik özelliklerin dikkate alındığını ve etütlerin yapıldığını, coğrafi özelliklerden dolayı zarar getirebilecek durumların önceden dikkate alındığını (B6:“Elbette ki söz konusu çalışma bölgeleri belirli etütlerden geçirilerek uygulamaya konulmuştur. Zaten bu etütler de uzman kişilerce profesyonelce yapılmıştır. Coğrafi imkânların yararlılığından ziyade zararlı olabilecek tarafları bizim için öncelik olmuş ve çalışmalarımız bu yönde yapılmış ve yapılmaktadır”), yine projelerden önce arazinin genel özelliklerini incelediklerini ve etüt ettiklerini (B8:“Belediyemiz tarafından yapılmış olan projelerde coğrafi faktörler gözetilmektedir. Yeni bir proje yapılırken ilk önce arazinin kadastro durumuna bakarız, topografya şartlarına bakarız, arazinin şekline bakarız, insanların kullanım yoğunluğu ve arazinin plandaki durumu gibi birtakım verileri inceleriz”), uzmanlardan tarafından plan ve projelerin yapıldığını ve gerekli incelemelerin yapıldığını söyleyen (B7:“İlçemizde herhangi bir yerin plan ve projeleri hazırlanırken o bölge ile ilgili detaylı etütler yapılır. Bu konuda işin uzmanı kişilerle çalışıyoruz. İlçemiz merkezi bir noktada olduğu için çevresi yapılaşmış bir vaziyette ayrıca”), insanların kullanım alanı olan parkların nüfus durumuna göre mahallelerde dengeli olarak yapıldığını (B1:“Hizmet binası ve nikâh salonu için çok fazla seçeneğimiz olmadığı için plan dâhilinde ön görülen yerde başladık. Parkları ise herkesin kullanımına uygun mahalle aralarında, nüfusun yoğun olduğu yerlere yapıyoruz”), çevrenin dikkate alındığını, yol yapımında kullanılan malzemelerin bile coğrafi şartlara göre şekillendiğini, parklarda bile iklime uygun bitkilerin kullanıldığını söyleyen

(B9:“Öncelikle coğrafi faktör olarak dikkate aldığımız ilk şey çevreye göre bir alan inşa etme. Sadece belediye olarak değil genelde izlenen ve coğrafi şartlara göre şekillenen kurallar vardır. Bir yere asfalt, yol yapmak istedik diyelim. Kullanacağın malzeme ona göre belirlenir. Son olarak, park bahçe düzenlemelerinde bölgemizin coğrafyasına uygun, iklimine uygun bitkiler kullanıyoruz”), arazinin eğimli veya düz olması, dere yataklarının şehir planlarında dikkate alındığını, coğrafi faktörlerin gerçekten projelerde önemli olduğunu (B2:“Aslında bir şehir planlanırken tabii ki coğrafi yapı çok önemli, işte eğimli olması, düz olması, vadiler, akarsular, dere yatakları yani birebir planlamada ve şehir planlamada en önce dikkate alınması gereken faktörlerdir. Bir şehir plancısı bir yeri planlarken ilk önce vadi tabanını çizer ve onun etrafını belli bir sınırdaki belli bir yapılaşma mesafesi koyar ve orayı yeşil bırakır. Çünkü dere yatakları kurumuş bile olsa yüzyıl en geç yüzyıl da bir ciddi taşkın ve sele maruz kalırsınız bu nedenle bunlara dikkat edilir”), projelerde özellikle coğrafi faktörlerin dikkate alınmakta (B3:“Yaptığımız projelerde tabii ki coğrafi faktörler dikkate alınmıştır. Gerek çevre ve şehircilik müdürlüğü gerekse fen işleri müdürlüklerimizde çalışan uzmanlarımız mühendislerimiz yapılacak projeye ilgili ayrıntılı bir şekilde çalışma yapmaktadırlar”), imar planlarında, zemin etütlerinde, genel görünüm uygulama ve deniz kirliliğini önlemede (B10:“İmar planları açısından oldukça önemlidir. Bölgenin zemin etütleri yapılarak jeolojik özellikleri çıkarıldıktan sonra imar yapılır. İlçemiz deniz kıyısında olduğundan coğrafi faktörler bilhassa önemlidir. Özellikle öngörünüm dediğimiz deniz kıyısında inşaat izni kesinlikle verilmemektedir. Genel görünümün bozulmaması ve denizin kirletilmemesi gibi hususlara dikkat ediliyor”) coğrafi şartların yerel yönetimlerin hizmet, proje veya imar gibi işlerinde etkili ve önemli olduğu sonucuna varılmaktadır.

3. Grup: Belediye hizmet ve işlemlerinde Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanıyor musunuz? Bu konuda coğrafyacılar faydalıyor musunuz?

Belediye hizmetlerinde, özellikle son yıllarda vazgeçilmez olan CBS kullanımı elde edilen verilerden de görüldüğü üzere gittikçe önemini arttırmaktadır. Çünkü belediyecilik hizmetlerinde çeşitlilik arttıkça hizmet kalemleri de artmaktadır. Bunun için her şeyi sistem içinde devam ettirip aksama durumlarının olmaması için CBS en büyük yardımcı olarak görülmektedir. Alınan bilgilere göre aşağıda koyu renkli yazılan bölümler sorunun özet cevapları olarak gösterilmek istenmiştir.

Belediye hizmetlerinde CBS'nin kullanıldığını fakat bu sistemi kullananların belediyenin kendi çalışanlarından değil dışarıdan destek aldıklarını (B4: “Son yıllarda kentsel bilgi sistemi adında coğrafi tabanlı programlar geliştirildi. Biz de belediyemiz bünyesinde bu sistemlerden yararlanıyoruz. Bir bütün olarak düşünüldüğünde hizmetlerin daha başarılı olmasını sağladı. Coğrafi bilgi sisteminden faydalıyoruz fakat bu uzmanlar belediyemiz bünyesinde çalışan uzmanlar değil”), CBS kullandıklarını ve yeni bilgilerin dijital ortama aktarıldığını (B5:“2009 tarihinde saha ve anket çalışmaları ile sistem başlatılmıştır. Numarataj ve fotoğraflama çalışmalarından elde edilen tüm bilgilerin merkezi bir sistemde depolandığı “Adres Bilgi Sistemi” oluşturulmuştur. Tüm yapılar cadde ve sokak bazında sisteme girilmiştir. Belediye’de mevcut müdürlükler bünyesinde olan kağıt ortamdaki bilgiler dijital ortama aktarılmıştır”), CBS kullandıklarını ve daha çok harita mühendislerini veya teknikerlerini kullandıklarını ve hangi bölümden mezun olduğu değil işi bilenlerle çalıştıklarını (B6:“Belediye işlerimizde CBS’den yararlanıyoruz. Bu konuda daha çok harita mühendisleri ya da harita teknikerleri belediyemizde bu işi yürütmektedir. Bu alanda belediyemizde coğrafyacılar faydalanmıyor. Çünkü biz hangi bölümden mezun olduğuna değil bu programı daha önce kullanmış çeşitli veri tabanlarında çalışmış kişilerden yararlanmaktayız. Daha doğrusu mesleği değil bu işteki profesyonelliği bizim için daha önemli”), CBS’den faydalanılıyor ve harita mühendisleri daha iyi olduğu için onları çalıştıran (B8:“Evet CBS’den yararlanıyoruz. Pafta sorgulama, plan sorgulama gibi alanlarda faydalıyoruz. Bu konuda Harita Mühendisleri daha iyi olduğu için onlardan yararlanıyoruz. İmar uygulamaları ve mevzuata daha hakim oldukları için yararlanılmaktadır”), CBS’yi kullanıyorlar fakat bu harita yapma şeklinde değil sadece CBS’nin imkanları olarak kullanan (B7:“Evet, yararlanıyoruz ancak CBS ile ilgili yetkimiz yok. Çünkü cbs yani harita yapma yetkisi büyükşehir belediyesine ait. Biz ihtiyacımız olduğunda belediyeden gerekli verileri istiyoruz onlar bize gönderiyor yani bizim kendi başımıza harita çıkartıp bunu kullanma yetkimiz yok bu büyükşehir belediyesine ait. Yani cbs den dolayı olarak faydalıyoruz diyebilirim size. Bu konuda coğrafyacılar faydalanmıyor”), CBS’nin özellikle imar konusunda kullanıldığını (B1:“Bir kent bilgi sistemimiz var. İlçede herhangi bir yerdeki parsel yazdığımız zaman hemen haritası karşımıza çıkıyor. Herhangi bir bina varsa onların fotoğraflarıyla birlikte sistemde bulabiliyorsunuz. Şuan bunu hangi amaçla yapıyoruz. Genel müdürlüğümüz ilçedeki faaliyetleri denetliyor yapılan işlemleri buradan rahatlıkla takip edebiliyorlar. En büyük kolaylıklardan biri tabela ölçümü yapmasıdır. Kameralar sayesinde sanal ortamda tabelaların boy ve genişliğini ölçerek ona göre ücretini alıyoruz”), başka bir şirketin uzmanlarından faydalandıklarını söyleyen (B9:“Evet, kullanıyoruz. Bunun için bir şirketle anlaşmalı olduğumuzu biliyorum. Oradan gelen eğitimli kişilerce CBS faaliyetleri yapılıyor. Oldukça da yayıldı. Çok faydalı bir sistem”), bütün belediyeler gibi farklı hizmetlerde CBS’yi kullandıklarını fakat her çalışanın eğitim aldığı alanda çalışmadığını belirten (B2:“Evet CBS (coğrafi bilgi sistemleri) kullanıyoruz. Bütün belediyelerde de kullanılıyor. Ama hangi iş yerinde ya da yerel yönetimde herkes amacına uygun meslek mensubu alıyor ki yani herkes birbirinin işini yapıyor. Ben çevre müdürü olarak çalışıyorum ama şehir mühendisiyim gerçi çok uzak şeyler değil ama çok alakasız şeylerde olabiliyor”), coğrafi bilgi

sistemini en iyi kullanan belediyelerden biri olduklarını ve çalışanların ise coğrafyacı olmadığını (B3: “Ben bu belediye seçimlerinden önce belediyede bilgi işlem biriminin başkanıyım. coğrafi bilgi sisteminden en iyi kullanan belediyeyiz. Belediyemiz sınırları içerisinde ulaşmak istediğiniz gerekli olan bilgilere ulaşabilirsiniz. Bu alanda coğrafyacılar yararlanmıyoruz çünkü yeterli derecede bu alanda kendini geliştirmiş coğrafyacılar kimse başvurmadı”), halkın olduğu ve temas ettiği her alanda CBS’yi kullandıklarını (B10: “Şu an vatandaşların aktif olarak kullandığı halka açık kent rehberi, e-imar gibi uygulamalar CBS’nin yazılımlarıdır. İnşaat yapmak isteyen herhangi bir vatandaş ya da müteahhit arsasının kaç m² olduğunu, kaç kat bina yapabileceğini, taban alan sayısını, arsanın değerini, arsada ev yapma izninin olup olmadığını gibi imar bilgisi dediğimiz bilgileri bu uygulamaları kullanarak öğrenebilir.”) belirten yerel yönetimlerin CBS’nin önemini ve kullanımını anladıklarını görmekteyiz. Bu ise kamu hizmetlerinin daha hızlı ve doğru bir şekilde yapılmasına katkı sağlayacak bir durumdur.

Belediyelerde CBS’nin kullanılması ile farklı alanlarda katkıların sağlanması amaçlandığı gibi iç hizmetlerin de iyileştiğini tespit eden belediyeler olmuştur. CBS ile kurumlar arası ve kurum içi entegrasyonun amaçlandığını (B5: “CBS kurulmasıyla belediye birimleri ve diğer kamu kurumları arasında entegrasyonun sağlanması, otomasyona geçilmesi ve hizmetlerin daha sağlıklı bir yöntemle verilmesi amaçlanmıştır”), CBS ile birlikte iç hizmet verimliliğinin de arttığını (B4: “Kent Bilgi Sistemi, iç iletişimi ve kurumlar arası elektronik iletişimi sağlamakla birlikte hizmet verimliliğini de arttırmaktadır. Ofis Yönetimi, Süreç Tanımı, Toplam Kalite Yönetimi ve GIS uygulamalarına entegre olan bu modül ile kentli isteklerinin alınması, incelenmesi ve takibi yapılmaktadır. Bunlar yöneticiler tarafından analiz edilip grafikler haline getirilir ve ona göre çalışmalar yapılır.”) belirtenler bulunmaktadır. Bu sonuçlardan CBS’nin yerel yönetimlerde çok önemli bir yere sahip olduğunu ve her alanda kullanıldığını ve olmazsa olmazlar arasına girdiğini görmekteyiz. Yaşanılan teknolojik gelişmeler de bunun devam edeceğini hatta daha fazla alanda kullanılacağını işaret etmektedir.

4. Grup: Yerel yöneticiler olarak coğrafyacılar beklentileriniz nelerdir?

Yerel yönetimler coğrafyadan mutlaka yararlanmak isteyeceklerdir. Çalışma alanları coğrafyanın en önemli özelliklerinden olan mekan, nedensellik ve bağlantı ilkeleri ile doğrudan ilişkilidir. Yaşadığı veya yönettiği mekanı ve mekanın özelliklerini, imkanlarını bilmeyen bir yerel yönetim mantığı düşünülemez. Onun için alınan cevaplardan coğrafya bilgisine, coğrafi bakışa ve coğrafyacılar ihtiyacı duyulduğu sonucuna ulaşabiliriz. Fakat bununla ilgili olarak coğrafyacıların kapasiteli ve birikimli olması nedeniyle faydalanmak (B4: “Her alanda coğrafya biliminden faydalandığımız için coğrafyacıların belediyemiz bünyesinde etkin görev alabilecek kapasitede bilgi ve birikimde olması arzusundayız”), norm kadroların mutlaka çıkarılması gerektiğini (B5: “Bizim coğrafyacılar olarak sizden beklentilerimiz mutlaka yerel yönetimlerde görev almanızdır. Bu konuda norm kadroların açılması içinde gerekli girişimlerde bulunmalısınız. Sizler gibi elemanlara bizim her zaman ihtiyacımız olacaktır”), beklentilerinin olmadığını çünkü böyle bir meslek grubunun olmadığını (B6: “İşin gerçeğini söyleyecek olursak pek bir beklentimiz yok. Zaten şu anda coğrafyacı diye bir meslek grubu da yok.”, B8: “Belediyemizde coğrafyacı adı altında bir memuriyet olmadığı için açıkçası bir beklentimiz yok”), yerel yönetime uzak bir meslek olduğunu (B1: “Coğrafya mezunu olmak, yerel yönetimler için uzak bir meslek dalı.”), coğrafya mezunlarından farklı alanlarda da yararlanılabilir (B2: “Çok yoğun bir şekilde verilen görevleri layıkıyla yapması şimdi bir kere bir coğrafyacı çok iyi bir iklim bilimci bu konularda çalışan bir uzman olabilir çok iyi eğitmen olabilir.”), coğrafyacı farklı perspektiften dünyaya bakabildiği ve insan ile doğayı buluşturabildiği için yararlanmak isteriz diyenler olmuştur (B10: “Belediyede mühendislik anlamında çok farklı uzmanlık alanlarında görev alan mühendisler var ama her bir mühendislik alanı farklı bir boyuttan bakar buna karşın coğrafyacı hepsinin bakabildiği açıdan bakar. Coğrafyacı pek çok disiplinden bilgi sahibi olduğu için farklı perspektiften bakabilir. Coğrafyacı proje yapılırken bölgenin fiziki yapısının yanında sosyo-demografik yapısını da göz önünde bulundurur. Yani coğrafyacı için insan faktörü de önemlidir. Bu husus belediye için de önem arz etmektedir. Belediyeler coğrafyacıların bilhassa bu özelliklerinden faydalanmak istemektedirler”).

Yukarıda da görüldüğü üzere yerel yönetimler yana yana coğrafyacı aramıyorlar. Çünkü önlerine gelen coğrafya mezunlarının yeterliliklerini sorgulamasalar da onları çalıştırabilecekleri alan bulma konusunda zorlanmaktadırlar. Burada aslında en önemli sorun coğrafyacı meslek grubunun olmamasının yanında coğrafya mezunu olan kişilerin kendilerini çok iyi bir şekilde yetiştirmemiş olması, bilgi ve tecrübenin olmaması, üniversitelerde verilen hidrografiya, klimatoloji, jeomorfoloji, şehir ve nüfus coğrafyası gibi derslerin yüzeysel işlendiği ve öğrencilerin sadece ön bilgi düzeyinde öğrendiklerini görmüş olmaktayız. Fakat yerel yönetimler bir uygulama sahası olduğu için bu teorik bilgi ile uygulama sahasına girme noktasında coğrafyacılar tercih edilmemektedirler.

SONUÇ

Coğrafya öğretiminin yerel yönetimlerde nasıl bir etkiye sahip olduğunu tespit etmek için yapılan bu çalışma sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Birince grup; yerel yönetimlerde uzmanlık alanı olarak coğrafyacıya ihtiyaç olmadığı, çünkü belediyelerde ihtiyaç duyulan alanların daha çok mühendislikler olduğu, coğrafyacının yapabileceği işleri mühendisler ve CBS uzmanları ile yapabildikleri tespit edilmiştir. Yine yönetmelik gereği kadroların unvana göre geldiği ve coğrafyacı diye bir kadronun olmadığı, belediye işleri ile coğrafya bölümü mezunlarının gördükleri derslerin uyumsuz olduğu ve ihtiyaçlarını farklı birimlerden karşıladıkları bilgisi elde edilmiştir.

İkinci grup; jeolojik özelliklerin dikkate alındığı ve etütlerin yapıldığı, projelerden önce arazinin genel özelliklerinin incelendiği, uzmanlar tarafından plan ve projelerin yapıldığı bilgisini elde ettik. Ayrıca nüfus özellikleri, yerleşmede ön görünüm ve ulaşım şartlarını ve çevreyi dikkati çeken, yol yapımında kullanılan malzemelerin bile coğrafi şartlara göre şekillendiğini, parklarda iklime uygun bitkilerin kullanıldığını, dere yataklarının şehir planlarında dikkate alındığını, coğrafi faktörlerin gerçekten projelerde önemli olduğunu, imar planlarında ve deniz kirliliğini önlemede coğrafyanın yeri tespit edilmiştir.

Üçüncü grup; belediye hizmetlerinde CBS'nin kullanıldığını fakat bu sistemi kullananların daha çok harita mühendisleri veya tekniklerler olduğunu, her alanda CBS'yi kullandıklarını ama özellikle imar konusunda kullanıldığını, CBS ile kurumlar arası ve kurum içi entegrasyonun amaçlandığını, CBS ile birlikte iç hizmet verimliliğinin de arttığını gören yerel yönetimler tespit edilmiştir.

Dördüncü grup; coğrafyacıların kapasiteli ve birikimli olması nedeniyle faydalanmak isteyen, norm kadroların mutlaka çıkarılması gerektiğini çünkü böyle bir meslek grubunun olmadığını, yerel yönetime uzak bir meslek olduğunu, coğrafya mezunlarından yerel yönetimlerde farklı alanlarda yararlanılabileceğini, farklı perspektiften dünyaya bakabildiği ve insan ile doğayı buluşturabildiği için coğrafyacılarıdan yararlanmak isteyen yerel yönetimlerin olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak yerel yönetimlerde coğrafyanın etkisinin ve yerinin çok önemli olduğunu görmekle birlikte yerel yönetimlerde coğrafya mezunlarının çok yerinin olmadığını görmekteyiz. Yerel yönetimler coğrafya ile ilgili ihtiyaçlarını farklı meslek grubundan olan uzmanlar ile gidermekte ve coğrafyacı adıyla kamuya norm kadro alamadıklarından şikâyet etmektedirler. Bunun için gerekli başvuruların yapılması ve insanın olduğu her yerde coğrafyacının olması gerektiği bilinci ile bu meslek dalının en kısa zamanda tanımlanması gerekmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya Kitabevi.
- Demirci, A., Sekin, S. & Ünlü, M. (2002). Mesleki açıdan coğrafyanın önemi ve Türkiye'de kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 5, 171-185.
- Demirci, A. & Karakuyu, M. (2004). Afet yönetiminde coğrafi bilgi teknolojilerinin rolü. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12, 67-100.
- Demirci, A. & Kocaman, S. (2007). Türkiye'de coğrafya mezunlarının CBS ile ilgili alanlarda istihdam edilebilme durumlarının değerlendirilmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 16.
- Greene, R. W. (2001). *Open Access, GIS in e-government*. USA: ESRI Press.
- Kapucu, N. (2003). Yeni yönetim yaklaşımları ve yerel yönetimler. A. Çukurçayır & Ayşe Tekel (Ed.), *Yerel ve kentsel politikalar* içinde. Çizgi Kitabevi.
- Nurlu, E. (2000). Çevre yönetiminde coğrafi bilgi sistemi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1), 147-153.
- TÇV (2003). *Türkiye'nin Çevre Sorunları*. Yayın No: 163.
- Turoğlu, H. (2000). Doğal ortam analizi ve düzenleme-planlama çalışmaları. *Coğrafya Dergisi*, 8, 201-212.
- Uçar, D. (1998). Coğrafi bilgi sistemleri için ülke genelinde koordinasyon ve veri kalitesi sorunu. *Harita ve Kadastro Mühendisliği Dergisi*, 85.
- Urhan, V.F. (2008). Türkiye'de yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*, 70.
- Ülkenli, Z. (1997). Coğrafi bilgi sistemlerinin ülkemizde kullanımı üzerine. *Sanal Gazete*, 4.
- Üstündağ, Ö. (2012). *Kentsel Dönüşüm Tartışmaları Işığında Bingöl Şehrinin Fiziksel Planlaması*. Anadolu Nobel Yayınevi.
- Üstündağ, Ö. (2013). Kentsel dönüşüm çalışmalarında coğrafyacıların rolü nedir? Ne olmalıdır? *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 15-29.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık